

Elmélyült befogadás

A debreceni Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ sajátos rendezvénynek adott helyet 2009. november 17-én délután 16 órától. A Debreceni Egyetem irodalmi alkotóköreinek fiataljai olvasták fel műveiket társaiknak és a közönségnek.

A program moderátora és egyben egyik szervezője *Gajdos Ágoston* orvostanhallgató volt, maga is költő. A felolvasásokat *Takács Miklós* egyetemi adjunktus elemző értékelése követte, így a közönség könnyebben befogadhatta, feldolgozhatta a hallottakat. A két irodalmi kör szereplését egy nem mindennapi irodalmi folyóirat, a budapesti *Csilagszálló* című lap bemutatása követte. A folyóirat szerkesztőségi tagjaival *Herczeg Ákos* PhD-hallgató beszélgetett. Ezt a gazdag programot a Debreceni Egyetem hallgatói javasolták, azaz valódi civil kezdeményezés helyszíne lehetett a könyvtár.

Kik is voltak a vendégeink? A bemutatkozó irodalmi alkotókörök közül a *Lehetek Én is Költő* (LÉK) elnevezésű csoportosulás nagyobb múltra tekinthetett vissza, mint a közel két éve formálódott Debreceni Egyetem Irodalmi Kör (DEIK). 1998. február 16-án a LÉK Irodalmi Önképzőkör több mint húsz alapító taggal megtartotta alakuló ülését a Kossuth Lajos Tudományegyetem Irodalmi Intézetének könyvtárában. *Vida Virág*, az ötletgazda, olyan körről álmodott, ahol a tagok „külön-külön alkotnak, de munkáikat megosztják egymással; megtermékenyítik,

beoltják és nemesítik egymás csírázó és kibomló művészetét”.¹ Kezdetben maga gyűjtötte össze az egyetem leendő „írástudóit”. *Borbély Szilárd* író, költő, drámaíró a kezdektől segítette munkájukat. A LÉK írókat, színházi embereket látott vendégül. A kapolcsi templomban például felolvasóestet tartottak *Karafiáth Orsolyával*. Kapcsolataikat a nyíregyházi Amfa körrel és a győri Dróttal is ápták. Napjainkban a fővárosi irodalmi körökkel való kapcsolattartás, az irodalmi lapokban való megjelenés vált fontossá. A *Megálló* című antológián kívül egy újabb kötet megjelentetését is tervezik.² A LÉK elnöke jelenleg *Gajdos Ágoston* orvostanhallgató.

A LÉK-tagok számára sokszor gondot okozott az, hogy hol tartsák összejöveteleiket. 1998 és 2000 között *Uzonyi Ferenc* festőművész ajánlotta fel műteremlakását e célra. Jelenleg a LÉK a Debreceni Egyetem valamennyi karán működik. Találkozzuk számára a Méliusz Központ ideális helyszínnek bizonyult, mivel a könyvtár épülete könnyen elérhető a Debreceni Egyetem legtöbb kari, kollégiumi épületéből.

A DEIK 2008 őszén alakult meg *Bancsi Árpád István* egyetemi hallgató vezetésével egy nyolcadik emeleti garzonlakásban, ráadásul úgy, hogy tagjai akkor még nem is hallottak a LÉK-ről. „Talán, ha egy évvel előbb kezdem meg egyetemista éveim, most én is LÉK-es lennék... [...] A Debreceni Egyetem Irodalmi Kör nevében barátsággal fordulok a LÉK és minden más irodalmi

szervezet felé, abban a reményben, hogy céljaink találkoznak, mert akár kik s akár hol vagyunk, összeköt minket egy közös hit, egy közös vezérelv, az irodalom iránti szeretet és alázat köteléke” – írja a DEIK alapítója.³ 2009 őszén indították *Amúgy* címmel internetes folyóiratukat.⁴ Jelenlegi terveik között szerepel, hogy minél több rendezvényen találkozhassanak az ország irodalmi folyóiratainak szerkesztőseivel. Céljaik megvalósításának egyik lépése volt a *Csillagszálló* című budapesti „kulturális utcalap” szerkesztőivel való találkozó a Méliusz Központban.

A *Csillagszálló* című folyóirat az Oltalom Karitatív Egyesület formabontó kiadványa. Azért hozták létre, hogy újszerű módon segítsenek a hajléktalanokon. Azzal támogatják őket, hogy minden eladott lap árának fele a hajléktalan terjesztőt illeti, azaz 200 Ft-ból 100 Ft-ot az árusító kap.

A lap címe is az utcai szakzsargonból ered: a csillagszálló lakói mindazok, akik a szabad ég alatt töltik az éjszakát. A lap 2006 óta havonta jelenik meg: tematikus számban szépirodalmi, publicisztikai, szociográfiai írások, esszék szerepelnek. Néha tematikus számokkal is jelentkeznek. A 2009. novemberi szám például a sci-fi múltját és jövőjét kutatja a magyar irodalomban.⁵ Ezt az akkor legfrisebb számot a Méliusz Központ látogatói is kézbe vehették. Írásaikban közel négy éve életünk olyan meghatározó élményeit dolgozzák föl, mint a gyerek, a kórház, az iskola, az áldozat vagy az ünnepek. „E kérdések mindannyiunk számára fontos emberi üzenettel bírnak, ám az egyetemisták és főiskolások az igényes olvasnivaló mellett szakmai forrásként is hasznosítják a *Csillagszálló*” – olvashatjuk az internetes portálon.⁶ Ebből a mondatból már gyaníthatjuk, hogy a lapnak igényes szerzőgárdája van. A folyóiratban olvashatók többek között Bíró Krisztina, Cserna-Szabó András, Csillag Márton, Dunajcsik Mátyás, Esze Dóra, Jónás Tamás, Karafiáth Orsolya, Krusovszky Dénes, Legát Tibor, Mestyán Ádám, Mézes Gergely, Pálfi Anna, Péntek Orsolya, Péterfy Gergely, Schüttler Tamás, Tamás Zsuzsa és Vámos Miklós művei. A legújabb írásokból a *Litera* irodalmi por-

tál rendszeresen közöl részleteket, és az egyes számokat is bemutatja. A folyóirat archívuma a 2006. októberi számtól kezdve az interneten is elérhető.⁷

Hogyan segítettünk e sokszínű rendezvény megszervezésében, ahol a felolvasóestet egy folyóirat bemutatása követte? A rendezvényről olyan szórólapot készítettünk, amely a meghívón kívül a *Csillagszálló*t is bemutatta. Ezt megkapták a rendezvény résztvevői. A hallgatók is szerveztek közönséget, ezért mi inkább azt szerettük volna elérni, hogy a folyóirat szerkesztői szociális munkásokkal, a hajléktalanokkal foglalkozó szervezetek képviselőivel is találkozhassanak. A következő nehézségekkel kellett szembenéznünk: Debrecenben az igényekhez képest kevés a szociális munkás, ezért időhiány miatt azoknak a hajléktalanoknak a tartózkodási helyét sem sikerült megállapítaniuk, akiről tudták, hogy nehéz sorsuk mellett maguk is amatőr költők, írók. A hajléktalanok számára fenntartott szálláshelyeken dolgozók nem tudtak olyan személyt elküldeni a rendezvényre, aki külső megjelenésével erre alkalmas lett volna. A szociális gondozók közül többen úgy gondolták, ha meleg étellel várjuk a hajléktalanokat, akkor azok biztosan betérnek a könyvtárba (erre azonban nem volt lehetőségünk). Az alapítványok, civil szervezetek munkatársai, szociális munkások közül többen is úgy érezték, hogy az újságárusítás a lehető leghaszontalanabb módja a hajléktalanok segítségének, mert a hajléktalan azonnal italtra költi a bevételt. A *Csillagszálló* című folyóirat szerkesztőivel ezért nem kívántak találkozni. A Méliusz Központban a *Csillagszálló* szerkesztőségi tagjai hasonló problémákat tártak a közönség elé. Elmondták, hogy irodának csak jóindulattal nevezhető, kicsi szerkesztőségi szobájukban mindig megkínálják valamilyen harapnivalóval a hozzájuk betérőket. Budapesten is akadnak terjesztési gondok, de szerencsére mindig találnak olyan szociális gondozót, akivel együtt tudnak dolgozni és olyan hajléktalant is, aki már várja a következő számot.

Mit tanultunk a felolvasóestből? Elsősorban azt, hogy a felolvasásra kerülő műveket mindig érdemes projektorral kivetíteni vagy

legalább nyomtatásban közreadni. Versek felolvasásánál különösen fontos a vizuális élmény, mivel a kiemeléseket (kurzív szedés, vastagon szedett szavak, nagybetűs írásmód), a központosítást, a speciális karaktereket nagyon nehéz (vagy szinte lehetetlen) az élőbeszéd segítségével visszaadni. Takács Miklós szerint egy-egy versrészlet kinagyítása, sőt, a vizuális játékok korlátozott módja is megengedhető a szöveggel egy-egy ilyen alkalommal. Célszerű a szerzőket is röviden bemutatni, amint az a többet publikáló személyek esetében – például *Áfra János* – megtörtént. A művek értelmezése megkönnyítette azok befogadását, továbbá a szerzők számára is visszajelzést, bátorítást jelentett. Különösen amatőrök esetében van ennek jelentősége. Kár, hogy erre a visszacsatolásra csak a LÉK-tagok munkáinak elhangzása után kerülhetett sor. További tanulság volt, hogy a párbeszédre, a közönség kérdéseire néha sokkal több idő kell, mint amire számítunk.

A *Csillagszálló* című folyóirat szinte mindenkinek a kíváncsiságát felkeltette a teremben. Ezt bizonyította a kérdések özöne, amit a két szerkesztőhöz, *Pálfi Ágneshez* és *Tamás Zsuzsához* intéztek. Pálfi Ágnes elmondta, hogy lapjuk talán annak köszönheti életben maradását, hogy „az embert szólítja meg”. Eredetileg *Iványi Gábor* alapötlete volt a *Csillagszálló*. Eleinte rövid írásokat kért tőlük a közönség, olyanokat, amelyeket utazás közben is lehet olvasni. Ma már hosszabb művekkel is próbálkoznak. Több visszatérő szerzőjük is van. Értékrendjükben fontosak a humanitárius eszmék, de más közös vonást ne keressünk a szerzőkben. Lapjuk nívós és közismert lett, ők maguk kérnek írásokat. A szerkesztőket az a kritika

érte, hogy borúsak az írásaik, ezért a következő számok vidámabbak lesznek. A lap szerkezete, rovatrendje a kezdetek óta változatlan, csak a borító lett színesebb. Kommunikációs lehetőséget is szeretnének adni a hajléktalanoknak, ezért minden hónapban interjút készítenek velük. Eddig nem közölték a hajléktalanok alkotásait, de ha színvonalas az írás, a jövőben ennek semmi akadálya. A terjesztéssel több gondjuk van, főként vidéken. Egyelőre azt szeretnék elérni, hogy legalább minden megyei könyvtárban előfizessék a lapot.

Milyen útravalóval térhettünk haza? Takács Miklós szavai visszhangoztak fülemben: nem szerencsés a „profí” és „amatőr” költészet különválasztása, hiszen mindig lesznek olyan amatőrök, akik majd a kritikusok által is elfogadott (esetleg kanonizált) költőkké válnak, míg mások életük végéig megmaradnak amatőröknek. A lényeg azonban nem ez, hanem az irodalom szeretete és továbbadása az utánunk jövő generációknak. Formailag is sokat változott az irodalom. Ma már az sem elvárás, hogy egységes stílusú legyen egy szöveg. Időmértékes verset, haikut, szabadverset, krimiparódiát egyaránt hallhattunk. A hallgatók szakszókincse – geológia, orvoslás – belopta magát a művekbe is, de neologizmusok (új, szokatlan kifejezések) formájában, játékosan. Gajdos Ágoston egyik verssora – „Minden nap írok valamit: Téged” – arra utal, hogy az írás maga hozza létre alkotóját, és nem fordítva. A verseket értékelő oktatótól az ifjú költők további biztatást kaptak: érdemes folytatni! ■

Jegyzetek

¹ Vida Virág (2003): A LÉK története. In: Megálló, LÉK-antológia, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, p. [5]-8.

² Cs. Nagy Ibolya (szerk.) (2003): Megálló, LÉK-antológia, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 154 [8] p.

³ Bancsi Árpád István (2009. 09. 26.): Kőte(LÉK). In: Amúgy <http://deik.unideb.hu/amugy2/article.php?id=28>

Megjelent az Amúgy című online folyóirat őszi lapszámában.

⁴ Amúgy című internetes folyóirat kezdőoldala:

<http://deik.unideb.hu/amugy2/index.php>

⁵ Tudományos-fantasztikus novella Centauritól. In:

<http://www.litera.hu/irodalom/tudomanyos-fantasztikus-novella-centauritol>

⁶ Csillagszálló: Rólunk

<http://www.oltalom.hu/rovat.php?id=68&lang=hu&mid=92>

⁷ Csillagszálló: Archívum

<http://www.oltalom.hu/rovat.php?id=71&lang=hu&mid=92>